

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

VELKÁ BÍTEŠ (OKR. ŽĎÁR NAD SÁZAVOU)

Nádvoří za radnicí Velká Bíteš. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum vyvolala revitalizace prostoru nádvoří radnice Velká Bíteš a komunikace spojující toto nádvoří s ulicí Hrnčářskou. Terénní část výzkumu probíhala od dubna do června 2017 a prováděla ho společnost Archaia Brno, z. ú. Město samotné má počátky někdy v první půli 13. století. Historické jádro s téměř nezměněnou parcelací od svého vzniku (Doležel 2000, 177) je položeno na mírném severojižním svahu, který se sklání k říčce Bítýšce.

Zkoumaný prostor se nacházel v historickém jádru města Velká Bíteš ve dvorním traktu domů č. p. 87 a 88 při severní straně Masarykova náměstí (obr. 82). V budově č. p. 87 se od druhé poloviny 15. století nacházela radnice, která prošla roku 1886 značnou přestavbou v novoklasicistním stylu. Vedlejší dům č. p. 88 představuje tzv. Stará pošta. Poštovní úřad zde sídlil od jeho zřízení roku 1788 do první poloviny 20. století. Mezi těmito domy se nachází menší ulička, která se dle J. Tiraye nazývala „v Krámích“ (Tiray 2007, 14).

Stavební aktivity obnovy nádvoří se omezovaly na plošnou skrývku maximálně dosahující hloubky 0,5 m, hloubení základů pro opěrnou zídku rozdělující terénní nerovnost mezi východní a západní částí dvora a obnovu či přeložení tří inženýrských sítí. U liniových výkopů bylo přistoupeno k dokumentaci archeologických situací na řezu. Při plošné skrývce byla mechanizací odtěžena recentní skladba původního dláždění. Základová spára stavby výrazněji nezasahovala do podloží a mnohdy kopírovala stav dochování archeologických a geologických situací. Výzkum tudíž ve většině případů zahrnoval pouze začistění skrytých situací a jejich následnou dokumentaci v půdorysu (obr. 83).

Výzkumem byly dokumentovány lidské aktivity od počátku vzniku osídlení v první polovině 13. století do současnosti. Zachyceny byly především jednotlivé objekty zahlabující se do podloží, které bylo tvořeno okrovou písčitou hlínou. Na podobných lokalitách běžně se vyskytující nárůst terénu v podobě odpadních a dorovnávacích vrstev zde téměř absentoval. Zapříčiněno to může být buď reliéfem terénu, který se směrem na sever do hloubi parcely mírně zdvihal, nebo již dřívějším odtěžením takovýchto uloženin a svrchní části podloží, a to nejpozději v druhé polovině 19. století, v době výstavby novorenesanční radnice.

Nejstarší objekty představovaly jámy nepravidelného tvaru neznámé funkce (snad k získávání zeminy) dosahující místy až 40 cm hloubky a obsahující tuhou keramikou zdobenou rádkem. Z období vrcholného

středověku pak byly zachyceny ještě objekty sloužící ke skladovacím účelům (zásobní jáma (?), loch/sklípek) a pyrotechnická zařízení (pozůstatek až 5 pecí).

V průběhu novověku dochází postupně k zastavění východní části zkoumané lokality. Jednalo se o hospodářská stavení náležející k budově staré pošty. Zachyceny byly nejen v nedávné době zbořené zděné konstrukce stájí, ale i pozůstatky po dřevohliněné stavbě, která jim předcházela. Z období 16.–19. století bylo dále dokumentováno několik vápenných jam a jámek (?).

Pavel Staněk

Literatura

Doležel, J. 1997: Velká Bíteš (okr. Žďár nad Sázavou). *Přehled výzkumů 1993–1994*, 260–262.

Doležel, J. 2000: K městskému zřízení na středověkém Brněnsku do roku 1411. In: M. Ježek, J. Klápště (eds.): *Brno a jeho region. Mediaevalia archeologica 2*, 159–277.

Tiray, J. 2007: *Dějiny města Velké Býteše*. 2. vydání. Vlastivěda Velkobítešska 6. Velká Bíteš: Město Velká Bíteš. Reprint původně dvoudílného vydání.

Obr. 82. Velká Bíteš. Plocha výzkumu.
Abb. 82. Velká Bíteš. Grabungsfläche

Obr. 83. Velká Bíteš. Pohled na jižní část prostoru dvora za budovou Staré pošty.

Abb. 83. Velká Bíteš. Blick auf den Südteil des Innenhofs hinter dem Gebäude der sog. Alten Post.

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou), Innenhof hinter dem Rathaus. Spätmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Die Rettungsgrabung belegte das Hinterland der Stadthäuser vom 13. Jahrhundert bis zur Gegenwart. Es ging vor allem um eingetiefte Objekte, z. B. eine Vorratsgrube (?) oder mindestens fünf Öfen. Aus der Neuzeit wurden z. B. die Kalkgruben, die Abfallgruben (?) oder die Ställe der sog. Alten Post dokumentiert.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

Masarykovo náměstí. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Y: 568833.44, X: 1154603.16.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu při opravě kanalizační a vodovodní přípojky ke Gany-medově kašně bylo odkryto souvrství tvořené na povrchu novodobou kamennou dlažbou, pod ní byl pískový podsyp, dále asi 30 cm světle žluté novodobé vyrovnávací vrstvy, pod touto vrstvou byla téměř kompaktní kulturní vrstva, která obsahovala keramiku datovanou do 17. století, kromě keramiky jsme našli i množství zvířecích kostí.

Blanka Mikulková

Resumé

Vyškov (Bez. Vyškov), Masarykovo náměstí (Platz). Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

ZAŠOVÁ (OKR. VSETÍN)

Intravilán, dům č. p. 45. Novověk. Klášter. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum regionu Valašsko, p. o.

V rámci připravované rekonstrukce bývalého kláštera sv. Josefa v Zašové (1725–1783) proběhla druhá etapa předstihového archeologického výzkumu, který se soustředil na rajský dvůr. Tento rok jsme se zaměřili na dokopání sondy S3 v blízkosti studny.

Dnešní betonová skruž s pumpou překrývala těleso studny, které bylo v minulosti esteticky upraveno, jak se patří na nejdůležitější objekt rajského dvora. Kolem studny byl zděný pedestal šesti nebo osmiúhelníkového tvaru s pískovcovými deskami. Vedle studny byla taktéž zachycena destrukce pravděpodobně malých božích muk sloupkovitého charakteru.

V sondě byly doloženy dvě fáze dláždění dvora, u kterých byly kameny kladeny vertikálně. Pod nejspodnější vertikálně kladenou dlažbou byla vyrovnávací vrstva, která byla tvořena převážně přemístěným podložím smíchaným s hlínou. Pod touto vrstvou bylo již podloží.

Movité nálezy představuje několik fragmentů glazované keramiky, zvířecí kosti, sklo a zlomky různých stavebních materiálů, zejména střešních tašek.

Výzkum potvrdil zjištění z minulého roku, že stavba, minimálně rajského dvora kláštera, započala na „zele- né louce“, a starší objekty se tedy v prostoru dnešního návrší s největší pravděpodobností nenacházely. Taktéž poukázal na poměrně rušnou stavební aktivitu v relativně krátkém období existence stavebního komplexu, během kterého plnil svoji původní klášterní funkci.

Samuel Španihel, Tereza Kašparová

Resumé

Zašová (Bez. Vsetín), Hs.-Nr. 45. Neuzeit. Kloster. Rettungsgrabung.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

Ulice J. Staši, Třída Svobody. Novověk. Sídliště, vesnice. Záchranný výzkum.

Při výzkumu, probíhající při stavbě bytového domu v centru Malenovic, bylo prozkoumáno několik situací, souvisejících s původní novověkou zástavbou. Byl zde zjištěn objekt, který reprezentuje patrně vstup do podzemní chodby, tzv. „lochu“. Další prozkou-